

Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu
Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Handleiding bij COVID-19- voedingsindustrie, landbouw en groothandel

besmettingen in de

Versie | 19 juni 2020

Achtergrond

Deze handleiding omvat die sectoren als landbouw, groothandel en voedselindustrie waar veelal (tijdelijke) medewerkers (zoals arbeidsmigranten) werkzaam zijn, die naast samen werken ook samen wonen. Voorbeelden zijn de vleesindustrie – slachthuizen, als vleesverwerking – , fruitteelt, visserij en logistieke dienstverlening.

Dit document is een levend document en wordt aangepast wanneer nieuwe inzichten zijn verkregen door verder onderzoek.

De handleiding is bedoeld voor de GGD/NVWA in het geval dat er binnen bedrijven in de landbouw, voedselindustrie en groothandel medewerkers positief zijn getest op SARS-CoV-2.

Om verspreiding van COVID-19 tegen te gaan is het basisadvies voor heel Nederland dat iedereen met klachten van hoesten en/of neusverkoudheid en/of benauwdheid en/of koorts en/of plotseling verlies van reuk en/of smaak thuis blijft en zich laat testen op COVID-19. Ook indien een huisgenoot koorts of benauwdheid heeft, dan dienen alle huisgenoten thuis te blijven in afwachting van de testuitslag bij de huisgenoot. Deze algemene maatregelen gelden ook voor medewerkers werkende in de voedselindustrie, landbouw en groothandel.

Symptomen van COVID-19 waarbij een **werknemer (ook NVWA)** thuis moet blijven en waarvoor een test indicatie bestaat, zijn, door hemzelf aangegeven of door middel van externe triage/gezondheidscheck:

- verkoudheidsklachten, zoals neusverkoudheid, loopneus, niezen, keelpijn;
- (licht) hoesten;
- plotseling verlies van reuk en/of smaak (niet veroorzaakt door obstructie van de neus);
- kortademigheid/benauwdheid;
- verhoging óf koorts (boven de 38 graden);

Aangezien het alleen hebben van spierpijn, vermoeidheid, anorexie/verminderde eetlust en/of hoofdpijn voor de algehele populatie waarschijnlijk te weinig specifiek is, zijn deze symptomen alleen van belang in combinatie met een van de vijf bovenstaande symptomen.

Bij een positieve testuitslag dient bron- en contactonderzoek ook binnen een bedrijf goed uitgevoerd te worden. Het bedrijf bezoeken heeft een grote toegevoegde waarde en geeft een goed beeld van de werk situatie.

Binnen de landbouw, groothandel en voedselindustrie werken vaak vele arbeidsmigranten. De specifieke situatie omtrent arbeidsmigranten vraagt om maatwerk. Wanneer arbeidsmigranten betrokken zijn bij een uitbraak binnen deze setting, dan is het advies om, naast de omstandigheden op de werklocatie bij het bron- en contactonderzoek, ook aandacht te besteden aan de woonlocatie en het transport. Dit blijkt uit eerdere casuïstiek. Arbeidsmigranten wonen vaak dicht op elkaar en ondernemen veel sociale activiteiten met elkaar. Het verblijf kan ongeschikt zijn voor individuele thuisisolatie. De migranten spreken niet altijd Nederlands en het is niet zeker in hoeverre zij de algemene adviezen met betrekking tot social distancing en thuisblijven bij klachten meekrijgen.

Daarnaast dient er in de anamnese extra aandacht te zijn voor cultuurverschillen in beleving en presentatie van klachten en de invloed van economische motieven. Binnen de landbouw, voedselindustrie en groothandel werken arbeidsmigranten van verschillende nationaliteiten, zij wonen in verschillende regio's en soms ook over de landsgrenzen. Het vervoer van en naar het werk vindt vaak groepsgewijs plaats. Het komt voor dat zij regelmatig van werklocatie wisselen. Al deze factoren kan de verspreiding van SARS-CoV-2 in de hand werken en het bron- en contactonderzoek bemoeilijken.

Bron- en contactonderzoek

Er dient brononderzoek plaats te vinden om transmissieketens vast te stellen. Denk hierbij aan mogelijke bronnen in:

- thuissituatie(s): wonen op één locatie met een groep (buiten huis groepsvorming, sociale bijeenkomsten zoals op een vakantiepark);
- transport: woon-werkverkeer (busjes met personen uit verschillende huishoudens, geen 1,5 meter afstand tijdens vervoer);
- werklocatie(s): werkzaam op verschillende werklocaties;
- uitzendbureau: overkoepelende organisatie waardoor transmissie tussen bedrijven kan zijn door gezamenlijk wonen en transport.

NB. in specifieke situaties zoals bij arbeidsmigranten vraagt bron-en contactonderzoek om een geïntensiveerde aanpak, alleen al vanwege taalbarrière en het opvolgen van maatregelen. Betrek ook het uitzendbureau. Het is belangrijk om de testuitslagen ook te delen met de lokale GGD over de grens, zowel positieve als negatieve uitslagen.

Contactonderzoek gaat bij voorkeur volgens het ringonderzoek. Het is van belang om hierbij een analyse te maken van de risicomomenten voor overdracht van SARS-CoV-2. Denk hierbij aan de contactmomenten in de volgende situaties:

- Wonen: arbeiders wonen vaak in hetzelfde huis of locatie.
- Transport naar en van werk: arbeiders worden dikwijls gezamenlijk vervoerd van hun woning naar werk.
- De fysieke inrichting tijdens het werken, zoals de looproutes, welke ingang de medewerker neemt, de kleedkamers, lunchgelegenheid, rookgelegenheid, wasgelegenheid (met lange rijen/groepsvorming), directe collega's (bijvoorbeeld zelfde slachtlijn).

- Bij arbeidsmigranten vragen naar verschijnselen (met klachten blijf je thuis en laat je je testen). Houd rekening met economische motieven om klachten niet te benoemen.

Testbeleid

Aan de hand van de risicomomenten kan onderzoek gedaan worden wie de eerste ring contacten met klachten zijn van de index. Bij een positieve test (PCR) van (een) eerste ring contact(en) wordt het contactonderzoek verder uitgebreid. Er kunnen verschillende keuzes gemaakt worden wie getest wordt, afhankelijk van de mate van verspreiding binnen het bedrijf:

- de directe collega's rondom de werkplek van de positieve index;
- een aselechte steekproef binnen het bedrijf;
- alle medewerkers met klachten binnen het bedrijf als:
 - de transmissieroute (binnen of buiten het bedrijf) onbekend is;
 - er binnen verschillende eerste ring contactgroepen transmissie heeft plaatsgevonden;
 - de uitbraak aanhoudt ondanks adequate bestrijdingsmaatregelen.

GGD'en kunnen met het LCI overleggen om tot een keuze te komen. Bij het bedrijf kan de lijst met medewerkers in het bedrijf opgevraagd worden om hieruit vervolgens een aselechte steekproef te nemen.

Zoals in het algemeen geldt ook hier om lokale uitbraken en mogelijke verspreiding van SARS-CoV-2 binnen de landbouw, voedselindustrie en groothandel beter in kaart te brengen, het zinvol is om SARS-CoV-2-positieve monsters van medewerkers te laten sequensen en analyseren. Voor de voorwaarden rondom inzetten van sequensen wordt verwezen naar het document "Sequencing: voorwaarden en inzet voor nationaal beleid en infectieziektebestrijding op lokaal niveau". Sequensen is mogelijk bij Ct-waarden van 32 of lager. GGD 'en kunnen voor overleg hierover contact opnemen met de LCI en vervolgens ook met het ErasmusMC.

Indien een test positief is dan gaan de huisgenoten in thuis quarantaine gedurende 14 dagen na het laatste contact moment met de index. Quarantaine betekent strikt thuisblijven.

Op dit moment vindt nader onderzoek plaats naar de rol van serologie bij de bestrijding van clusters van COVID-19.

Omgevingsonderzoek

Indien er sprake is van een cluster binnen een bedrijf is het mogelijk om omgevingsmonsters binnen het bedrijf te nemen om hiermee een beter beeld te krijgen van transmissie via het werk. Dergelijke omgevingsmonsters kunnen swabmonsters zijn van oppervlakken, of luchtmonsters. Door te sequensen kan de virusvariant in de omgevingsmonsters vergeleken worden met die in de monsters van de patiënten. Neem hiervoor contact op met de LCI, zij zullen afname van omgevingsmonsters afstemmen met de afdeling Zoönose & Omgevingsmicrobiologie binnen het RIVM.

Maatregelen bedrijf

Bij locatiebezoek door de GGD aan het bedrijf (bij voorkeur samen met een arbeidshygiënist), kunnen de volgende punten meegenomen worden:

- Bij ziekte thuisblijven.
- Werken op 1,5 meter afstand (ook bij binnenkomst, handenwassen, omkleden, lunchen, rookpauzes).
- Voldoende handhygiënepunten.
- Toepassen van hoest- en handhygiëne.
- Gezondheidscheck van alle medewerkers bij binnenkomst (zie de [factsheet Gezondheidscheck](#)).
- Is er een corona-toezichthouder op de werkvloer aanwezig?
- Gespreide werk- en bloktijden in vaste groepen (bijv. pauze, aankomst).
- Hoe is het vervoer geregeld, is er voldoende afstand en zijn er niet te veel mensen in een kleine ruimte?
- Hoe is de huisvesting geregeld van personeel?

Eventueel kan er een audit worden gedaan voor het geven van advies op gebied van praktische infectiepreventie maatregelen door deskundige infectiepreventie of technische hygiënezorg.

Maatregelen woonsituatie arbeiders

Thuisisolatie geldt voor iedere index. Huisgenoten gaan in strikte quarantaine tot 14 dagen na de laatste blootstelling. Indien thuisisolatie van de index of thuisquarantaine van de huisgenoten niet mogelijk is en er geen controle is op het opvolgen van de isolatiemaatregelen (zoals groepsvorming buiten huis), dan dient er naar alternatieven te worden gezocht waarbij gecohorteerd wordt. Maatwerk is hierbij nodig.

Bij cohortering kunnen 4 verschillende afdelingen ontstaan:

- wooncomplex met mensen die negatief getest zijn op SARS-CoV-2 en symptomen vertonen;
- wooncomplex met mensen die negatief getest zijn op SARS-CoV-2;
- wooncomplex met mensen die positief getest zijn op SARS-CoV-2 en symptomen vertonen;
- wooncomplex met mensen die positief getest zijn op SARS-CoV-2 maar asymptomatisch zijn.

In overleg met de uitzendbureaus kunnen alternatieve locaties gezocht worden (zoals hotel, boot).

Hervatting werkzaamheden

Medewerkers, zowel van het bedrijf als van de NVWA, die tot een categorie van huisgenoten of eerste ring contacten behoren, blijven thuis in afwachting op de testuitslag. Medewerkers die in het kader van een brede screening van het bedrijf vallen, kunnen doorwerken in afwachting op de testuitslag, uiteraard alleen bij afwezigheid van klachten. Betrek bij de maatregelen rondom hervatting werkzaamheden altijd de bedrijfsarts, werkgever en uitzendbureau(s).

Naar aanleiding van de testuitslag volgt het volgende beleid:

- Mensen die negatief getest zijn op SARS-CoV-2: aan het werk, mits 24 uur klachtenvrij.

- Mensen die positief getest zijn op SARS-CoV-2 en symptomen vertonen: thuisblijven tot 24 uur klachtenvrij en minimaal 7 dagen na eerste ziektedag.
- Mensen die positief getest zijn op SARS-CoV-2 maar asymptomatisch zijn: minimaal 72 uur thuisblijven in afwachting op het wel of niet ontwikkelen van symptomen. Indien na 72 uur klachtenvrij: aan het werk. Indien klachten ontwikkeld: zie punt hierboven.

Maatregelen bedrijf bij heropening

Heropening van het bedrijf, indien het gesloten is geweest, kan mits in acht neming onderstaande punten:

- Inspectie van genomen maatregelen omtrent afstand houden op de werkplek.
- Voldoet de ventilatie, let op: soms kan er sprake zijn van recirculatie van luchtstromen
- Staan de fysieke barrièreschermen goed en zijn er genoeg?
- Dagelijkse gezondheidscheck van de medewerkers aan de poort.
- Is de bedrijfsarts betrokken bij de heropening en de genomen maatregelen?
-

Links

- [pharos leefregels verschillende talen](#)
- [Posters coronavirus Stigas](#)
- [Folders verschillende onderwerpen, verschillende talen, Vlaams Agentschap integratie en inburgering](#)